

VHC

Latv. Noē.

FRĪDA KRUPKINS

Zvērināta ~~advokāta~~ palīgs.

L $\frac{34}{681}$ m/f

Civilprocesa nolikuma
239. panta kārtība iesniedzamo
prasību piekritība un pārsūdzības
kārtība.

0309061187

L. V. R.

303498 ✓

1912. gadā civilprocesa likumos tika ieviests institūts, kas nosaukts par „piespiedu izpildīšanu pēc aktiem“. Ta ir atsevišķa tiesāšanas kārtība, kas ļoti atšķiras no vispārējās tiesāšanas kārtības, jo tiesa taisa savu spriedumu, neievērojot vienu no galveniem civilprocesa pamatprincipiem, un proti — bez atbildētāja izsaukšanas tiesā, tā tad arī bez partu sacīkstes.

Ievēdot šo institūtu, bija radīts arī mūsu tagadējais Civilprocesa nolikuma 239. pants (agrāk 161¹¹. p.). Lai gan piespiedu izpildīšanas institūts „dibinās uz to, ka likums iziet no formāli neapšaubamiem aktiem un no pilnīgas nevajadzības kaut ko iepriekš vēl sevišķi pierādīt“ (Latvijas Senāta spriedums 1933. g. № 2001 Osten Sakena pras. lietā pret Hosiosku); lai gan arī tiek prezumēts, ka dokuments, uz kuŗa pamata piespiedu izpildīšana tiek dota, ir neapšaubams dokuments; lai gan piespiedu izpildīšana tiek dota tikai uz zināmu aktu pamata, kuŗu skaits ir stingri aprobežots un noteikti ūzskatīts likumā, — tad tomēr izrādījās par nepieciešami vajadzīgu radīt garantiju parādniekam, kuŗam jāaizstāvējās pret piedzinēja varbūtēju nepareizu prasījumu, jo nekad nav izslēgta iespējamība, ka tas akts, pēc kuŗa piespiedu izpildīšana dota, būtu pilnīgi vai pa daļai samaksāts, ka šis akts būtu viltots, ka starp prāvniekiem pastāv atsevišķa noruna attiecībā taisni uz šo dokumentu, vai, beidzot, konkrētam gadījumam piemērojams viens no daudziem formējiem likuma noteikumiem (it sevišķi vekseļu likumu), uz kuŗu pamata parādnieks ir atsvabināms no savas saistības, bet kuŗu ievērošana pie rezolūcijas taisīšanas piespiedu izpildīšanas kārtībā neietilpst tiesas funkcijās ex officio.

Vienā no saviem spriedumiem (1929. gada № 59° Zennelsa lietā pret Rīgas Tirgotāju bankas Akc. sab.)

mūsu Senāts ļoti īsi un raksturīgi ir izteicies par piespiedu izpildīšanas kārtību: „Piespiedu izpildīšanas kārtībā lietas sākas ar to, ar ko parasti lieta beidzas, proti ar spriedumu; šādu spriedumu atbildētājs, pret kuŗu noticis spriedums piespiedu izpildīšanas kārtībā, nevar tai pašā kārtībā pārsūdzēt pēc būtības ar apellācijas sūdzību otrai instancei“. — Ar šiem Senāta spilgtiem izteicieniem arī tiek pastiprināts, kā parādniekam jādod cita iespēja aizstāvēties pret nepareizām prasībām, kas realizētas piespiedu izpildīšanas kārtībā.

Par atbildētāja-parādnieka garantiju, kā jau augšā aizrādīts, uzskatams Civilprocesa nolikuma 239. pants, kas runā par tā saucamām apvērsuma vai atpakaļizpildīšanas prasībām. Šo prasību mērķis ir panākt piespiedu izpildīšanas kārtībā dotās rezolūcijas atzīšanu par spēkā neesošu un atsvabināt atbildētāju-parādnieku no piedziņas. Civ. proc. nol. 239. pants skan:

„Ja atbildētājs lūdzēja prasījumu atzīst par nepareiziem, viņš uz vispārīgiem piekritības pamatiem, atkarībā no prasības summas, var trīs mēnešu laikā no piespiedu izpildīšanai nodotā akta noraksta saņemšanas dienas celt prasību pret lūdzēju, lai apgāztu viņa prasījuma būtību. Pirmā mēneša laikā, bet ja piespiedu izpildīšana vēl nav nobeigta, tad līdz tās pilnīgai nobeigšanai, šo prasību var celt kā pēc lūdzēja dzīves vietas, tā arī pēc izpildu darbības vietas, bet pēc šā termiņa — tikai pēc lūdzēja dzīves vietas. Pie tam prasības cēlējam ir tiesība lūgt, lai aptur piespiedu izpildīšanu, vai, ja lūdzējs šādā kārtībā jau dabūjis apmierinājumu, — lai nodrošina prasību.

Piespiedu izpildīšanu, kas pamatota uz 226. panta 4. punktu, var apturēt vienīgi tad, ja prasības cēlējs iemaksā piedzenamo summu tiesa-depozītā, pie kam prasības noraidīšanas gadījumā iemaksātā summa nekavējoties izmaksājama piedzinējam“.

Nemot vērā, ka Civilprocesa nolikuma 239. pants, kuŗa tūvāka analīze ir mana referāta priekšmets, ietilpst Civ. proc. nol. pirmās grāmatas desmitā nodaļā, kuŗas nosaukums ir: „Piespiedu izpildīšana, pēc aktiem“, tad es īsos vārdos atļaušos piegriesties šī instituta vēsturai, jo arī 239. panta priekšteči procesā vienmēr bija saistīti ar tiem institūtiem, kas pastāvēja pirms piespiedu izpildīšanas instituta ieviešanas.

Starp tiem gadījumiem, kuŗos privātas personas griežas pie valsts organa — tiesas — dēļ savu tiesību realizēšanas, ir vienmēr bijuši un arī pastāv tādi, kuŗi nerada šaubas par lūdzēja tiesībām un neizsauc nepieciešamību izklausīt atbildētāja-parādnieka paskaidrojumus. Sakarā ar to, vēl romiešu tiesībās mēs atrodam sevišķu tiesāšanas kārtību; tas pats atspoguļojies arī viduslaiku procesā un izpaudās iekš tam, ka vai nu tiesa, vai notāri jeb speciāli ieceltas amatpersonas uz dokumentu pamata vien deva rīkojumus, kuŗi bija izpildāmi.

Arī modernās likumdošanās Vakareīropā atrodam likumus, kas pēc sava mērķa atbilst piespiedu izpildīšanai pēc aktiem, bet, saprotams, pēc savas būtības un formas vairāk vai mazāk atšķiras no šī instituta. Tie ir piemēram „Mahnverfahren“ Vācijā un „Pavēle par maksājumiem“ („Zahlungsbefehl“) Austrijā.

Kas attiecas uz „Piespiedu izpildīšanas“ instituta vēsturiskiem pirmavotiem Krievijā, tad tie meklējami vecajā procesā, kas pastāvēja pirms lielajām tiesu reformām. Toreiz bezstrīdus saistības un dokumenti, pēc kuŗiem bija neapšaubami konstatējams, kas vienai personai — kredītoram — pienākas un kas otrai personai — parādniekam — jāmaksā resp. jāizpilda, ieņēma procesā pavisam atsevišķu vietu: šiem saistības rakstiem un dokumentiem bija tāds pats spēks, kā tiesas spriedumiem un tos izpildīja policija bezstrīdus kārtībā. Gadījumos, kad parādnieks gribēja celt strīdu par dokumenta saturu vai formu, piedzīšanu šajā kārtībā nekāvejojies apturēja un lieta gāja

caur tiesu vispārējā kārtībā. Šis noteikums mēs arī atrodam tagadēja Civ. proc. nol. 239. panta (161¹¹. p.) avotu. Kad tiesu reformu laikā gribēja ievest piespiedu izpildīšanu pēc aktiem un pat iecēla atsevišķu komisiju, tad tomēr šis komisijas vairākums un arī toreizējā Valsts Padome izteicās pret atsevišķu tiesāšanas kārtību bezstrīdus lietās. Beigu beigās bezstrīdus lietām ievada tā saucamu „vienkāršotu“ tiesāšanas kārtību (упрощенное судопроизводство), pie kuŗas spriedumi nekavējoties stājās likumīgā spēkā un nebija pārsūdzami, bet tomēr katrs no prāvniekiem viena mēneša laikā no sprieduma pasludināšanas varēja lūgt, lai lietu caurlūko vispārējā kārtībā, bet atbildētājs bez tam vēl, viena gada laikā no izpildu pavēstes izsniegšanas dienas varēja celt prasību par to, lai viņu atbrīvo no piespīestās prasības un piedzen atpakaļ nomaksāto summu.

Bet šis instituts izrādījās par neapmierinošu un XIX. g. s. sešdesmito gadu beigās atkal ierosināja jautājumu par ievestā instituta atcelšanu. Apmēram astoņdesmito gadu sākumā atkal atgriežas pie nodoma ievest piespiedu izpildīšanu pēc aktiem, kad arī tika izstrādāts attiecīgs likumprojekts. 1889. gadā piespiedu izpildīšana pēc aktiem ietilpst jaunievēsto pilsētu tiesnēšu un zemstes priekšnieku (земские начальники) prerogativā, bet Tieslietu Ministrijas ierosinājums par šī instituta attiecināšanu uz vispārējām tiesām neatrada atbalstu Valsts Padomē, kamdēļ vispārējās tiesās Krievijā palika vienkāršota tiesāšanas kārtība, bet piespiedu izpildīšanu pēc aktiem piemēroja tikai pilsētas tiesneši un zemstes priekšnieki (земские начальники). Tāda kārtība pastāvēja līdz 1912. gadam, kad vienkāršoto tiesāšanas kārtību atcēla un spēkā palika tikai „piespiedu izpildīšana pēc aktiem“. Šinī tiesāšanas kārtībā Latvijas pastāvēšanas laikā ir tikuši ievēsti dažādi pārgrozījumi, bet visumā tā ir palikusi spēkā arī pie mums.

Piespiedu izpildīšana pēc aktiem mūsu tiesu darbībā ieņem ļoti ievērojamu vietu un pēdējo gadu laikā,

kad tirdzniecības dzīvē un arī privātās attiecībās tik strauji bija pieaugusi vekseļu apgrozība, mūsu tiesu praksē arī stipri izauga prasību skaits, kas iesniegtas, pamatojoties uz Civ. proc. nolik. 239. p. Bet šī parādība tikai zināmā ziņā pierāda, cik nepieciešams ir minētais pants kā atbildētāja-parādnieka aizstāvēšanas līdzeklis: jāatzīmē, ka tikai daļa no šīm lietām bija izsaukta ar patiesu nepieciešamību aizstāvēties, it sevišķi sakarā ar vieglprātīgo vekeseļu un obligāciju izdošanu, dažu banku, kredītiestāžu, akciju sabiedrību un arī privatpersonu ļaunprātīgu jeb nepareizu rīcību. Turpretim liela tādu prasību daļa izsaukta taisni ar parādnieka negodīgo rīcību, kad pēdējais, gribēdams izvairīties no maksāšanas, ķeras pie Civ. proc. nol. 239. pantā dotās iespējas lai, iesniedzot tādu prasību, apturētu pret viņu vērstu piedzišanu, vinnēt ar to laiku un eventueli piespiest kreditoru nākt viņam kaut kādā veidā pretim.

No pirmā iespaida mana referāta temāts var izsaukt šaubas, vai tiešām uzstādītie jautājumi ir tik neskaidri un nenoteikti, lai dotu materialu atsevišķam referātam. Lai atbildētu uz šo jautājumu es pievēršos gadījumam no mūsu tiesu prakses, kas tāpat izliekas ļoti vienkāršs, bet tomēr izsaucis lielas domstarpības un nav arī atradis sev galīgu izlemšanu.

Uz zemes grāmatu akta — obligācijas pamats, Ls. 4.000.— vērtībā, Rīgas Apgabaltiesas IV. Civilnodaļas tiesnesis bija nospriedis piespiedu izpildīšanas kārtībā piedzīt no atbildētājas obligācijā minēto kapitālsommu ar izdevumiem, pie kam procentus piespriedis par laiku, skaitot no obligācijas izdošanas dienas līdz samaksas dienai, kā tas arī bija teikts piedzinēja lūgumā Apgabaltiesai. Tiesnesis nebija ievērojis, ka obligācijas tekstā minēts par to, ka procenti par vienu gadu uz priekšu, skaitot no obligācijas izdošanas dienas, jau samaksāti. Protams, arī tiesāšanas izdevumi tika piespriesti izejot no obligācijas summas kopā ar nepareizi aprēķināto procentu summu, tā tad pēc augstākas likmes, nekā tas būtu bijis pareizi šīnī gadījumā. — Saņemot pavēsti, atbildētāja nebija piegrie-

zusi vērību šim apstāklim. Ar tiesu izpildītāja pavēsti kopā ar obligācijas norakstu atbildētāja bija griezusies pie advokāta taisni tanī dienā, kad izbeidzās likumā paredzētais 3-mēnešu termiņš prasības atcelšanai uz Civ. proc. nolik. 239. p. pamata. Summa, kuŗa bija konkrētā gadījumā apstrīdama, sastādīja Ls. 520.—, tamdēļ radās jautājums, kam piekristu attiecīga prasība uz 239. panta; vai Apgabaltiesai, kuŗa bija taisījusi piespiedu izpildišanas uzrakstu, jeb Miertiesai, kuŗai prasība piekrit pēc prasības summas lieluma.— Tā kā nebija absolūtas drošības par šīs prasības piekritību un lai nepalaistu gaŗam likumā paredzēto termiņu, tika iesniegtas divas identiskas prasības kā Rīgas Apgabaltiesas IV. Civilnodaļā, tā arī Miertiesā ar nodomu atsaukt vienu no šīm prasībām pēc jautājuma pilnīgas noskaidrošanas. Apgabaltiesa šo prasību kā nepiekrītošu uz priekšsēdētāja rīkojuma pamata izsniedza atpakaļ, bet arī Miertiesnesis šo lietu bija izbeidzis nepiekrītības dēļ. Nepalika nekas cits, ka iesniegt blakus sūdzības. Bet kā Tiesu Palata, tā arī Rīgas Apgabaltiesas II. Civilnodaļa atstāja abas blakus sūdzības bez ievēribas. Lieta tālāk nav gājusi sakarā ar partu vienošanas miera ceļā, un tā šis jautājums arī palika neizšķirts.

Miertiesnesis bija nostājies uz tā viedokļa, ka 1) šī prasība pēc būtības saturot lūgumu par Apgabaltiesas tiesneša sprieduma grozišanu vai izlabošanu, kas nepiekritot Miertiesai, bet tai pašai Apgabaltiesai, kuŗa spriedumu ir taisījusi un 2) ka šo prasību nevarot uzskatīt par iesniegto Civilprocesa nolikuma 239. p. kārtībā, jo netiekot prasīta atsvabināšana no samaksas pēc visa dokumenta-obligācijas, bet tikai attiecībā uz procentiem, kuŗi nav piespriežami atsevišķi bez galvenās saistības, resp. kapitālsomas (Civ. lik. 3423 un cit. panti. „Tamdēļ prasība nekādā ziņā miertiesai nepiekritot. — Šo viedokli Rīgas Apgabaltiesas II. Civilnodaļa ir atradusi par pareizu.

Turpretīm Tiesu Palata ir pievienojusies Rīgas Apgabaltiesas IV. Civilnodaļas uzskatam, ka prasība nepiekritot Apgabaltiesai. Savu lēmum Tiesu Palata

bija isi motivējusi ar atsaukšanos uz Civ. proc. nol. 36. panta 1. punktu, kas runā par vispārējām mirtiesnešu kompetences robežām, izejot no prasības apmēra, kā arī pievedot Civ. proc. nolik. 239. pantu.

Pēc manām domām Mirtiesneša, kā arī Rīgas Apgabaltiesas II. Civilnodaļas lēmumi šinī jautājumā ir bijuši nepareizi un konkrētā gadījumā iesniegtā prasība piekrita Mirtiesai. Prasības, kas iesniedzamas Civ. proc. nolik. 239. p. kārtībā, ir vērstas uz to, lai „apgāztu piedzinēja prasījumu būtību“. Tā tad šīs prasības ir pilnīgi patstāvīgas un spriedumu šinīs lietās nevar uzskatīt par piespiedu izpildīšanas kārtībā dotā sprieduma grozīšanu jeb atcelšanu, kā to darīja Mirtiesnesis. Ja likumdēvējs būtu gribējis nostādīt 239. panta kārtībā iesniegto prasību atkarībā no iepriekšēja sprieduma, kas dots piespiedu izpildīšanas kārtībā, tad būtu pilnīgi lieki 239. p. tekstā pastrīpot, ka šīs prasības iesniedzamas „uz vispārīgiem piekritības pamatiem“. Taisni šis izteiciens pastiprinā 239. p. kārtībā iesniedzamo prasību patstāvību un neatkarību no pirmā sprieduma.

Šeit varētu vēl pastrīpot, ka 239. pants runā ne tikai par vispārīgiem piekritības pamatiem, bet speciāli piebilst: „atkarībā no prasības summas“. Liekas, ka pēdējie vārdi ir šinī pantā pat pilnīgi lieki, jo tā Civilprocesa nolikuma grāmata, kur ievietota nodaļa par piespiedu izpildīšanu pēc aktiem, vispārīgi runā tikai par tiesāšanas kārtību mirtiesās. Tā tad jautājums būtu pilnīgi skaidrs arī bez vārdiem „atkārībā no prasības summas“. Bet šo vārdu atrašanās 239. pantā dabū savu vēsturisku izskaidrojumu, jo visi noteikumi par piespiedu izpildīšanu saskaņā ar Civ. proc. nol. 453 (365¹) p. tikuši attiecināti arī uz apgabaltiesām, lai gan atrodas Civilprocesa nolikuma nodaļā, kuļā iet runa vienīgi par mirtiesām. Attiecinot 1912. gadā izdotos noteikumus par piespiedu izpildīšanu pēc aktiem arī uz apgabaltiesām izrādījās par nepieciešamu pastrīpot piekritību „atkārībā no prasības summas“, kas konkrētā gadījumā tomēr palīdz pilnīgi noteikti atrisināt uzstādīto jautājumu.

Aiz šiem apsvērumiem atkristu, pēc manām domām, Miertiesneša augšā pievestās motivācijas pirmais punkts un gadījumi, kad atbildētāja strīds attiecas tikai uz sprieduma daļu, kas nepārsniedz Miertiesas kompetenci, tad tāda prasība iesniedzama Miertiesā, neatkarīgi no tā, ka beigu beigās ar Miertiesas sprieduma spēkā stāšanos zaudētu savu spēku Apgabaltiesas sprieduma attiecīgā daļa. — Bet arī pievestā Miertiesneša sprieduma otrā daļa, kurā ir atsaukšanās uz to, ka konkrētā gadījumā netiek prasīta atsavināšanās no samaksas pēc visa dokumenta — obligācijas, bet tikai no procentiem, kuri neesot piešķirami bez galvenās saistības resp. kapitālsomas, ar aizrādījumu uz Civillikumu 3423. pantu, būtu uzskatama par nepareizu. Pievestie procenti konkrētā gadījumā ir sprieduma neatņemama daļa. Tādā kārtā šini gadījumā jautājums būtu izspriežams attiecībā uz sprieduma daļu neatkarīgi no tā, vai šī daļa attiecas uz parāda kapitālsomu jeb „blakus prasījumiem“, pie kam saskaņā ar tā paša 239. panta tekstu par izšķirošo momentu būtu uzskatama vienīgi prasības summa, pilnīgi neatkarīgi no iepriekšējā piespiedu izpildīšanas kārtībā dotā sprieduma 239. panta teksts nedod nekādu pamatu piemērot kādu citu šī panta iztulkošanu attiecībā uz prasības piekritību. Ja likumdevējs būtu gribējis dot kādu citu izejpunktu prasības piekritības noteikšanai, t. i. saistīt to ar iepriekšējo piespiedu izpildīšanas kārtībā doto spriedumu, tad viņš to būtu varējis vienkārši un noteikti aizrādīt likuma tekstā, kas tomēr nav darīts.

Uzskats par to, ka 239. panta kārtībā iesniedzamās prasības uzskatamas par pilnīgi patstāvīgām, var izsaukt iebildumu tanī ziņā, ka tās tomēr ir saistītas ar iepriekšējo, piespiedu izpildīšanas kārtībā doto spriedumu, jo viņas izsauktas ar šo spriedumu. Arī Senāts apspriežot vienu pavisam citu jautājumu — vai 239. pantā paredzētais 3 mēnešu laiks uzskatams par prekluzīvu vai noilguma laiku (1932. g. spriedums № 846 Drujana lietā pret Latvijas Tirdzniecības un rūpniecības banku) un motivējot savu slēdzienu par

to, ka tas ir prekluzivs laiks, ļoti kategoriski izsakas: „šai jaunai prasībai (t. i. 239. panta kārtībā iesniegtājam) ir — pēc būtības — procesuala līdzekļa, proti sprieduma pārsūdzēšanas līdzekļa raksturs, un pie tam vienīgā līdzekļa nozīme, ar kuŗu atbildētājs vispār var apstrīdēt piespiedu izpildīšanu pēc aktiem kārtībā notikušo spriedumu. Prasība, kuŗu likums (239. pants) dod atbildētājam, un ar kuŗu tad iesākas it kā jauna procesa lieta, patiesi ir tikai iepriekšējās lietas turpinājums (t. s. Adhāsionsprosess), un 239. pantā paredzētais laiks, pēc būtības, nav nekas cits kā pārsūdzības termiņš“. Tomēr jāsaka, ka šis Senāta uzskats nestāv pretrunā ar augstāk izteikto, jo Senāts citētā spriedumā divās vietās ar nolūku lieto izteicienu pēc būtības, kurpretim augšā pievestais uzskats par prasības patstāvību attiecas tikai uz lietas formelo pusi.

Sakarā ar to, ka, izšķirot jautājumu par apvērsuma prasību piekritību, noteicošu nozīmi dabū prasības vērtība, no kuŗas atkarājās t. s. šķiras piekritība, būtu jāapstājās pie šo prasību novērtēšanas kārtības. Kā visiem zinams, ar rezolūciju piespiedu izpildīšanas lietās tiek piespriesti kapitaparāda summa, procenti, tiesas un lietas vešanas izdevumi, bet vekseļu lietās — vēl protesta izdevumi un 1/4% atlīdzības. Atkarībā no tā, kad iesākta piedzišana pēc akta ar uzrakstu par piespiedu izpildīšanu, piedzenamās summas apmērs var grozīties un sasniegt summu, daudz augstāku par to prasības vērtību, kuŗa bija uzdota pirmatnējā lūgumā dēļ piespiedu izpildīšanas pildīšanas.

Mūsu praksē līdz 1931. gadam, ceļot apvērsuma prasības, tās novērtēja par summu, kuŗā ietilpa kā kapitālsomme, tā arī piedzenamie procenti un tiesas un lietas vešanas izdevumi. Šādā kārtā, ja kapitālpārāds, piemēram, sastādīja Ls. 900.—, lūgumā par piespiedu izpildīšanas pielaišanu prasības vērtība bija uzdota Ls. 1.000.— un pēdējais piekrita Miertiesai, tad apvērsuma prasība, kā Ls. 1.000.— pārsniedzoša, piekrita jau Apgabaltiesai.

Ar savu 1931. gada 16. decembra spriedumu

№ 2393 Skudras prasības lietā pret Baški mūsu Senāts ir pilnīgi pārgrozījis līdzšinējo praksi. Runā stāvotā gadījumā, ceļot prasību miertiesā Civ. proc. nolik. 239. pantā paredzētā kārtībā, prasītājs bija lūdzis atsvabināt viņu ne tikai no vekseļa summas, bet arī no sprieduma uzrakstā pārējo minēto summu maksāšanas, kas kopā pārsniedza Ls. 1.000.—, tā tad miertiesai vairs nepiekrita, lai gan lūgumā dēļ piespiedu izpildīšanas pielaišanas vērtība bija uzdota tikai Ls. 1.000. Apgabaltiesa, kā otrā instance, šo prasību nepiekritības dēļ bija izbeigusi, bet Senāts bija atcēlis Apgabaltiesas rezolūciju izejot no sekošiem apsvērumiem: vekselparādnieks, ceļot prasību 239. panta kārtībā, ir šo prasību vērsis uz piespiedu izpildīšanas kārtībā piespriestā prasījuma atspēkošanu pēc būtības, pie kam šī prasība, pēc Senāta paskaidrojumiem, var aprobežoties ar pašas prasījuma atspēkošanu pēc būtības un viņam nav pienākuma ietvert savā prasībā arī procesualus blakus prasījumus, kā procentus un tiesas un lietas vešanas izdevumus — tie atkritis paši no sevis, ja pamatprasījums tiks atspēkots. Tā tad, ja prasījums piespiedu izpildīšanas kārtībā ticis novērtēts uz kādu summu, tad iesniedzot apvērsuma prasību šis prasījums augstāk nav jānovērtē, jo Civ. proc. nolik. 239. pants neparedz, bez piespiedu izpildīšanas kārtībā uzdotā prasījuma atspēkošanas, vēl atsevišķi procentu un tiesāšanas izdevumu atspēkošanu. Pārādnieka stāvokli, ta tad arī piekritību, negroza tas apstāklis, ka apmierinājot atbildētāja prasību par atbrīvošanu no galvenās saistības, pēdējo atsvabinā arī no visiem ar to saistītiem piedzinēja blakus prasījumiem.

Pēc šī Senāta sprieduma mūsu tiesu praksē jau noteikti nodibinājies uzskats, ka Civ. proc. nolik. 239. panta kārtībā iesniedzamās prasības nav jānovērtē augstāk par prasījuma vērtību, kuŗa uzdota iesniedzot lūgumu par piespiedu izpildīšanu pēc aktiem.

Tā tad jautājumu par apvērsuma prasību piekritību atkārtībā no šo prasību vērtības var uzskatīt par pilnīgi atrisinātu mūsu praksē. Šo piekritības jautājumu, kas attiecas uz objektīvu piekritību, t. s. šķiras

piekritību, tiesa izšķir ex officio neatkārtīgi no prāvnieku gribas un to iebildumiem jeb noraidījumiem. Bet arī attiecībā uz subjektīvo piekritību, t. i. jautājumā, kādai no dotās šķiras tiesām piekriņ apvērsuma prasība, puses ir saistītas ar specialu, likumā paredzētu noteikumu, kas pašā 239. pantā uzstāda alternatīvu iespējamību, celt tādu prasību kā pēc lūdzēja, t. i. piedzinēja dzīves vietas, tā arī pēc izpildu darbības vietas — viena mēneša laikā, jeb līdz izpildīšanas nobeigšanai, bet pēc šī laika notecešanas — tikai pēc lūdzēja, t. i. tagadēja atbildētāja dzīves vietas. Arī šiem subjektīvas piekritības noteikumiem nav dispozitīvs raksturs: partī pēc savas gribas to grozīt nevar un tiesai tāpat ex officio jāseko, lai šie noteikumi būtu izpildīti.

Cik absolūti ir 239. panta noteikumi par apvērsuma prasību piekritību ir redzams no tā apstākļa, ka ar šiem noteikumiem pat tiek atcelti Civ. proc. nolikuma noteikumi attiecībā uz izņēmuma piekritību („ausschliesslicher Gerichtsstand“, „исключительная подсудность“). Tā ceļot uz 239. panta pamata prasību, lai atspēkotu piespiedu izpildīšanas spriedumu, kas dots uz nekustamas mantas ieķīlājuma raksta — obligācijas pamata, jautājumā par prasības piekritību jāvadas no šī panta noteikumiem vien, bet nevis no Civ. proc. nolik. 321. panta, kas nosaka sekošo: „Uz nekustamas mantas ieķīlājuma rakstiem pamatotās prasības iesniedzamas tai tiesai, kuŗas pārziņas robežās ieķīlāta manta atrodas“, neskatoties uz to, ka šī pēdējā panta nosacījumi uzskatāmi par vienu no izņēmuma piekritības noteikumiem Civilprocesa nolikumā. Tādā kārtā, ja parādnieks arī gribētu celt apvērsuma prasību pēc nekustamas mantas atrašanās vietas, viņam tas nebūtu iespējams, jo saskaņā ar 239. p. viņam šis izvēles nav.

Bet bez tiem apvērsuma prasību noteikumiem, kuŗu ievērošanu prasa likums un kuŗu neizpildīšana padara par neiespējamu tādas prasības iesniegšanu, katrā konkrētā lietā atbildētājam piedzinējam var būt arī citi iebildumi, kuŗi izsauc iesniegtās prasības no-

raidīšanu jeb izbeigšanu. — Tā rodas jautājums, vai apvērsuma prasības petitums var vērsties vienīgi pret atsvabināšanu no samaksas resp. izpildīšanas pēc piespiedu izpildīšanas kārtībā notikušo spriedumu, jeb ir iespējams savienot apvērsuma prasību ar citiem prasījumiem. Liekas, ka 239. panta atrašanās vieta Civilprocesa nolikumā un šī panta aprobežojošie noteikumi runā pretīm tādai iespējamībai. Ņemot atbildētājam-parādniekam iespēju pārsūdzēt apellācijas vai blakus sūdzības kārtībā piespiedu izpildīšanas kārtībā taisīto spriedumu, likums pārsūdzēšanas vietā atļauj iesniegt speciālu prasību, kuŗas nolūks stingri paredzēts likumā un kuŗa arī bauda zināmas priekšrocības, salīdzinot ar prasībām vispārējā tiesāšanas kārtībā: piekritība ir noteikta rēķinājoties ar parādnieka (vēlāka prasītāja) ērtību, atļaujot celt šo prasību līdz piespiedu izpildīšanas pilnīgai nobeigšanai pēc izpildu darbības vietas, bez tam arī tiesu nodevas ņemamas pusapmērā. Tamdēļ tādas prasības efekts ir domāts vienīgi tā, lai iepriekšējā sprieduma spēks visumā vai attiecīgā daļā būtu paralizēts ar jaunu spriedumu: no tā varētu taisīt slēdzienu, ka apvērsuma prasības petitumā ir iespējams ievietot tikai tos prasījumus, kuŗi izriet no apstrīdamā sprieduma, tie būtu: prasījums atzīt iepriekšējo sprieduma uzrakstu par nesaistošu, atsvabināt no samaksas pēc strīdū esošā dokumenta, izsniegt to atpakaļ, jeb izsniegt atpakaļ mantu un piedzīt atpakaļ jau samaksāto naudu.

Mūsu Senāts ir nostājies uz tā paša viedokļa. Savā 1929. gada 28. februara spriedumā № 146 Timmermaņa prasības lietā pret Mazuru Senāts paskaidrojis, kā prasītājs savu prasību „var formulēt arī citādi, pie kam ir prasams tikai, lai šī prasība tiktu vērstā uz piedzinēja pieprasījuma apgāšanu pēc būtības. Runā stāvošā gadījumā prasītājs, lūdzot uzlikt atbildētājam par pienākumu izsniegt viņam vekseli atpakaļ (resp. šī pienākuma neizpildīšanas gadījumā piedzīt no viņa 1.000.— latu, pēc Senāta paskaidrojuma nav rīkojies pretēji likuma noteikumiem, jo viņš ar to taisni centies apgāst atbildētāja prasi-

jumu pēc būtības. Prasītājs varēja pierādīt ka atbildētājam nav bijusi tiesība vērst pret viņu, prasītāju, piedzišanu pēc vekseļa, bet ka tas saskaņā ar līgumu bija atdodams atpakaļ kā drošības vekselis; tādā kārtā pēc Senāta uzskata Apgabaltiesa nevarēja prasību atraidīt kā itkā nepareizā veidā iesniegtu.

Augstāk bija runa par to, ka likumā paredzētais trīs mēnešu termiņš apvērsuma prasības iesniegšanai ir prekluzīvs termiņš, pie kam tiesa pati ex officio seko tā ievērošanai. Pēc likuma teksta šis termiņš skaitas no „piespiedu izpildīšanai nodotā akta noraksta saņemšanas“, kas izdarams uz Civ. proc. nolik. 238. p. 1. pkt. pamata. Ņemot vērā, ka šis pants atsaucas uz vispārējiem likuma noteikumiem par spriedumu izpildīšanu, tad pavēstes un akta noraksta nodošana notiek saskaņā ar Civ. proc. nolik. 386—393. p. p., kamdēļ pavēstes un akta noraksta p e r s o n i g a saņemšana nav vajadzīga. Pie apvērsuma prasības iesniegšanas tiesa uzskata par pierādījumu tiesu izpildītāja atzīmējumu par izpildu pavēstes un pielikumu izsniegšanas dienu; nekāda atsaukšanās uz to, ka pavēste būtu saņemta caur citu personu un daudz vēlāk, nekā pavēstē uzdots, nevar tikt ievēroti.

Šeit būtu interesanti atzīmēt, ka mūsu tiesu praksē ir bijuši mēģinājumi uzskatīt rezolūciju par piespiedu izpildīšanas pielaišanu kā aizmugurisku spriedumu, Civ. proc. nolik. 844 (735.) p. nosaka ka „aizmugurisks spriedums, kuŗu izpildīt prasītājs nav lūdzis triju gadu laikā, zaudē jebkuŗu spēku“ . . . Sakarā ar to arī bija pacelts jautājums, vai šis noteikums būtu piemērojams arī piespiedu izpildīšanas kārtībā taisītiem sprieduma uzrakstiem un vai var iesniegt prasību Civ. proc. nolik. 239. p. kārtībā, lai atspēkotu piespiedu izpildīšanas kārtībā doto spriedumu, ja tas vairāk kā trīs gadu laikā nav iesniegts izpildīšanai. Izējot no mūsu pastāvošiem likumiem būtu jāatbild negatīvi; par aizmugurisku spriedumu iet runā tikai vispārējā tiesāšanas kārtībā, kad ievēroti visi vispārējie procesualie noteikumi, atbildētājam ir dota iespēja ierasties tiesā, dot savus paskaidroju-

mus, celt un pierādīt savus iebildumus, iesniegt atsauksmi uz aizmugurisku spriedumu un beidzot šo spriedumu pārsūdzēt. Viss tas piespiedu izpildīšanas kārtībā ir pilnīgi izslēgts un tamdēļ likumdevējs ir pilnīgi atšķīris noteikumus par piespiedu izpildīšanas kārtību no vispārējās tiesāšanas kārtības un ir pirmā gadījumā aprobežojies atbildētāja iespējamību aizstāvēties ar 239. p. Tamdēļ arī Senāts (1933. gada spriedums № 2001 Osten-Sakena prasības lietā pret Hosioku) ir nostājies uz tā viedokļa, ka aizmugurisks spriedums nav pielīdzināms rezolūcijai piespiedu izpildīšanas kārtībā un pēdējā nezaudē spēku, ja trīs gadu laikā piedzinējs nav lūdzis spriedumu izpildīt.

Jāpiezīmē, ka prof. Bukovskis ir citādos uzskatos nekā mūsu Senāts. Pēc prof. Bukovska domām saskaņā ar principu „ubi eadem ratio ibi eadem dispositio” šis jautājums būtu izšķirams pozitīvi pat pie tagadējās likuma redakcijas.

Man liekas, ka izejot no loģiskas un taisnības principiem, būtu nepareizi atstāt spēkā to stāvokli, kad rezolūcija piespiedu izpildīšanas kārtībā nezaudē spēku dešmit gadu laikā, kurpretim aizmugurisks spriedums pie tādiem pašiem apstākļiem pēc trīs gadu notecēšanas zaudē gan savu spēku. Ja atbildētājs, kuŗam vispārējā tiesāšanas kārtībā ir bijusi dota iespēja viesiem procesā paredzētiem līdzekļiem aizstāvēties un prasību atspēkot un kuŗš to nav darījis vienīgi tamdēļ, ka nav gribējis izlietot šo iespēju, — ja tāds atbildētājs bauda zināmu priekšrocību, tad nevar nostādīt nelabvēlīgākā stāvokli atbildētāju piespiedu izpildīšanas procesā. Pēdējais ne tikai faktiski nezina par spriedumu, kas pret viņu taisīts, bet dažreiz arī nevar to zināt: tā, piemēram, vekseļa žirantiem bieži vien nemaz nepaziņo par vekseļa protestu, viņi nezina, kā rokās vekselis atrodas un vai viņi vispār pēc šī vekseļa vēl atbildīgi un t. t.

Tamdēļ, pēc manām domām, de lege ferenda Civ. proc. nolik. noteikums būtu jāattiecinā arī uz spriedumiem-rezolūcijām, kas doti piespiedu izpildīšanas kārtībā, piešķirot kādā kārtā atbildētājam celt

Civ. proc. nolik. 239. pantā paredzēto prasību, ja piedziņējs trīs gadu laikā no piespiedu izpildīšanai nodotā akta noraksta saņemšanas nav iesācis piedzišanu pēc piespiedu izpildīšanas kārtībā taisītā sprieduma.

Civilprocesa nolikumā atrodam pilnīgi skaidrus noteikumus par to, ka pārsūdzēt piespiedu izpildīšanas kārtībā taisītas rezolūcijas var vienīgi lūdzējs, t. i. prasītājs, kuŗa lūgums dēļ piespiedu izpildīšanas noraidīts. Šī pārsūdzēšanas kārtība ir paredzēta attiecībā un miertiesām — Civ. proc. nolik. 242. (161¹⁴) pantā, kas norāda uz parasto blakus sūdzības kārtību (ar 7 dienu termiņu). Bet attiecībā uz apgabaltiesām piekritošām lietām ir jāvadas no Civ. proc. nolik. 453. (365¹) p., kas skan:

„Lietās par piespiedu izpildīšanu pēc aktiem jāievēro 226—252. panta noteikumi, ar šādiem izņēmumiem:

1) pienākumus, kuŗus minētie (226—252) panti uzliek miertiesnešiem, izpilda apgabaltiesas locekļi, kas šim nolūkam ieceljami ar tiesas nodaļu kopsapulces lēmumiem,

2) sūdzības par minēto apgabaltiesas locekļu lēmumiem jāizšķir tai tiesai, pie kuŗas sastāva pieder loceklis, kas taisījis pārsūdzēto lēmumu, un

3) lūgumi par apgabaltiesu spriedumu atcelšanu šajās lietās jāizšķir Senāta civildeģartamentam“.

Pārējot pie jautājuma par Civ. proc. nolik. 239. p. kārtībā iesniegto prasību pārsūdzību, jāsaaka, ka attiecībā uz miertiesām piekritošām prasībām nekādu neskaidrību likumā nav un par šo prasību otro instanci atzīstama apgabaltiesa, pie kam par pēdējās spriedumiem iesniedzami Senātam lūgumi par kasāciju jeb jaunu caurlūkošanu.

Kas attiecas uz apgabaltiesai piekritošo apvērsuma prasību pārsūdzības kārtību, tad augstāk pievestā Civ.

proc. nolik. 453. p. 3. pkt. bija novedis mūsu Senātu, tā tad arī mūsu tiesu praksi, pie krāsām pretrunām. Par pamatu šim pārpratūmam noderējis 1929. gada 12. decembra spriedums № 2007 Latvijas Privāta Lombarda Krāj aizdevu sabiedrības konkursa valdes prasības lietā pret akciju sabiedrību „Latvijas Privātais Lombards“; šīnī spriedumā Senāts, pēc manām domām nepamatoti, bija attiecinājis Civ. proc. nol. 453. p. 3. punktu ne tikai uz pašu piespiedu izpildīšanu pēc aktiem, bet arī uz apvērsuma prasībām, pastrīpojot, ka aprādītās prasības lietās apgabaltiesas spriedumi pārsūdzami ne apellācijas ceļā ar iesniedzamām parastām apellācijas sūdzībām, bet k a s a c i j a s ceļā, iesniedzot lūgumu par sprieduma atcelšanu. Un, lai motivētu tādu „atkāpšanos no vispārējās likumā paredzētās kārtības par civilprasību caurskatīšanu pēc būtības divās instancēs (Civ. proc. nolik. 15 (11) p.)“, Senāts izsaka savas domas, ka likumdēvējs, acimredzot, ir izgājis no prasību par piespiedu izpildīšanu īpatnējās dabas, viņu skaidrības, neapšaubamības un vienkāršības.

Pamatojoties uz tā paša 453. p. 3. pkt. saturu un nozīmi, arī prof. Bukovskis savā „Civilprocesa mācības grāmatā“ pieturas pie tā paša viedokļa un atrod, ka nav pielaižama apellācijas sūdzība par spriedumiem, ko apgabaltiesa taisījusi, izspriežot 239. panta kārtībā iesniegto apvērsuma prasību.

Citētais Senāta spriedums datēts ar 1929. gada 12. decembri, bet vēl 1929. gada 30. maijā (spriedums № 59 Zennelsa prasības lietā pret Rīgas Tirgotāju akciju sabiedrību), Senāts bija izvirzījis pilnīgi pretējo viedokli, pastrīpojot, ka 365¹ panta (tagad 453. p.) 3. punkts „zīmējas uz tiem gadījumiem, kad vai nu miertiesnesis, vai delegetais Apgabaltiesas tiesnesis atstājis bez ievēribas prasītāja lūgumu dēļ piespiedu izpildīšanas un kad sakarā ar prasītāja par Miertiesneša vai delegetā apgabaltiesas tiesneša lēmumu iesniegto blakus sūdzību lieta nonākusi apgabaltiesas parastā sastāvā“.

Savos vēlākos spriedumos (piemēram 1933. g. ga 23. novembra spriedumā № 2464 Krūmiņa lietā pret Kreslovski) Senāts atgriezies pie šī pēdēji izteiktā viedokļa, uzsverot, ka savas Privatlombarda Krājaiždevu sabiedrības lietā izteiktās domas Senāts vairs neuztur.

Tādā kārtā, praksi šinī jautājumā var tagad uzskatīt par noteikti nodibinātu; citādi arī nebūtu saprotams, kamdēļ likums vienā gadījumā pieļautu gan apellācijas sūdzību, un proti lietas piekritības gadījumā miertiesai, bet otrā gadījumā — apgabaltiesām padotās lietās — atrastu apellācijas sūdzību par nepieļaujamu, lai gan kā pirmā, tā arī otrā gadījumā runa ietu par tām pašām apvērsuma prasībām. Būtu arī pilnīgi nedibināti un neloģiski pieļaut tādu stāvokli, ka mazsvarīgās apvērsuma prasības lietās apellācijas sūdzības būtu pieļaujamas, bet pēc prasības summas svarīgākās lietās apellācija būtu izslēgta.

Tādā kārtā jāatzīst, ka 453. p. 3. pkt. nepieļauj apellācijas sūdzību tikai tanīs gadījumos, kad apgabaltiesa kolleģijas sastāvā noraida prasītāja pārsūdzību par tiesneša rezolūciju noraldīt lūgumu par piespiedu izpildīšanas pieļaišanu. Tomēr arī šis jautājuma atrisinājums ne visai saskan ar likuma tekstu, jo 435. p. 3. punkts runā par spriedumu, kurpretīm tiesneša noraidošās rezolūcijas pārsūdzēšana notiek blakus procesa kārtībā, t. i. taisot lēmumu, bet nevis spriedumu. Lai pilnīgi nevērstu iespējamus pārrapņumus, būtu nepieciešami attiecīgi grozīt 453. p. 3. punkta tekstu, atvietojojot vārdu „spriedumu“ ar vārdu „lēmumu“.

Līdzīgs jautājums rodas gadījumā, kad pēc apgabaltiesas locekļa piespiedu izpildīšanas kārtībā atbildētājs iesniedz lūgumu atļaut samaksāt parādu daļām, un pēc tam apgabaltiesas tiesneša attiecīgo lēmumu pārsūdz kolleģijai; pēdējās lēmumu atbildētājs-parādnieks nekādā ziņā nevar pārsūdzēt uz Palātu, jo lieta būtu divās instancēs izšķirta pēc būtības. Arī šī jautājuma galīgai noskaidrošanai būtu vēlama

Civ. proc. nolik. 453. panta 3. punkta redakcionela grozīšana.

Tik svarīga pretruna Senāta spriedumos, par kuŗu bija runa augstāk, ir izskaidrojama ar mūsu Civ. proc. nolik. vispārējo trūkumu, kas nodaļā par piespiedu izpildīšanu pēc aktiem satur sajauktus noteikumus kā par šo institutu vispār, tā arī par prasītāja-lūdzēja tiesībām un pienākumiem un par parādnieka-atbildētāja stāvokli šinī procesā. Ja šīs divas daļas tiktu pilnīgi atšķirtas, panti attiecīgi pārkārtoti un sistematizēti, tad būtu izslēgta iespēja tulkot vienu un to pašu pantu pilnīgi pretēji. Tamdēļ de lege ferenda būtu vēlams sadalīt visus likumus par piespiedu izpildīšanu pēc aktiem divās sadaļās, lai vienā sadaļā ietilptu vispārēji noteikumi par piespiedu izpildīšanu pēc aktiem, bet otrā sadaļā ietilptu noteikumi par parādnieka stāvokli piespiedu izpildīšanas procesā, t. i. tie noteikumi kas pašlaik atrodas Civ. proc. nolik. 239—241. un 244—248. pantos un kuŗi runa par viņa tiesību celt apvērsuma prasību un ar to saistītiem jautājumiem (piedzīšanas apturēšana u. t. t.).

Beidzot, man būtu jāapstājās vēl pie viena jautājuma, kas sakarā ar Civ. proc. nolik. 239. p. kārtībā iesniedzamām prasībām ir izsaucis mūsu tiesu praksē lielus svārstījumus un tikai pašā pēdējā laikā ir atradis sev galīgu atrisināšanu. Tas ir jautājums par apellācijas nodevas apmēru nupāt minētās prasības lietās.

Kā to paredz Civ. proc. nolik. 240. pants, tad „iepriekšējā (239.) pantā norādītās prasības tiesu nodeva iesniedzama pusapmērā, salīdzinot ar 298. p. 1. pkt. paredzēto apmēru“. Ar šo noteikumu jautājums par tiesu nodevu attiecībā uz pirmo instanci ir pilnīgi izšķirts. Bet attiecībā uz otro instanci, t. i. attiecībā uz tiesas nodevu par apellācijas sūdzībām jāsa-ka, ka pēc likuma teksta ir pavisam neskaidrs, vai tiesu nodeva iesniedzama tāpat 2°/_o apmērā, jeb pilnā 4°/_o apmērā. —

Civ. proc. nolik 240. p. (agrāk 161¹²) aizrādā, ka nodoklis 1/2 apmērā attiecas uz gadījumiem, kas paredzēti 298. p. 1. pkt., t. i. tikai pirmā instancē, jo par apellācijas sūdzībām runā 298. p. 2. punkts. Tomēr, piegriežoties šā panta (agrāk 200²) agrākai redakcijai, šis likums nesaturēja sadalīšanu pēc punktiem, tamdēļ 240. pants, minot 200² pantu, attiecās uz abām instancēm. Sakarā ar aprādīto kodifikācijas ceļā nebija pamata attiecināt 240. pantu tikai uz 298. p. 1. pkt. Likumdošanas ceļā šis 240. pants tādā virzienā grozīts netika un tamdēļ jāatzīst, ka arī tagad viņš pēc būtības atsaucas uz visu 298. pantu, t. i. nodeva pusapmērā ņemama no apvērsuma prasībām arī otrā instancē.

Savā 1932. gada 2. jūnija spriedumā Balcera lietā pret Latvijas Banku Senāts šo jautājumu ir analizējis un nācis pie augšā izteiktā slēdziena. Bez tam, pēc tālākiem Senāta paskaidrojumiem augšā citētā spriedumā, 1921. g. 16. marta likums, ar kuŗu pārgrozīts 298. pants, nedrīkstēja atstāt iespaidu un 240. panta tekstu, kādam katrā ziņā būtu bijis jāpaliek negrozītam, grozīt to varētu tikai likumdošanas kārtībā „kaut arī vispār nebūtu ne mazākas racionālas vajadzības pēc 240. p. (161¹²) grozīšanas“. Šinī pēdējā teikumā Senāts izteic arī savu principiēlo uzskatu uz šo jautājumu de lege ferenda.

Pavisam citādi skatas uz šo jautājumu vairāki teoretiķi, to starpā arī prof. Bukovskis, kas savā augstāk citētā „Civilprocesa mācības grāmatā, izteicas par to, ka apellācijas nodeva augšā minētās lietās būtu ņemama pilnā 4⁰/₁₀ apmērā, izejot starp citu no tā, ka „jautājums par tiesu nodevū apmēru ir fiska interešu jautājums, kas arvien iztulkojams aprobežotā nozīmē“.

Arī Tiesu Palata vairākos, vēlāk no Senāta atceltos spriedumos un lēmumos ilgāku laiku pieturējās pie tā paša uzskata, kā prof. Bukovskis, un sankcionēja Rīgas Apgabaltiesas IV. Civildalājas rīcību, kuŗa agrāk vienmēr par apellācijas sūdzībām pieprasīja nodevas samaksu 4⁰/₁₀ apmērā. Sava uzskata pastipri-

nāšanai Tiesu Palata pieveda to apstākli, ka Civ. proc. nolikuma 233. (161) p. radišanas laikā projekta motivos tika aizrādīts, ka no piespiedu izpildīšanas kārtībā izpildāmiem aktiem jāņem tiesu nodeva pusapmērā, salīdzinot ar 298 (200) pantu, paredzot, ka atlikušā normālo nodevu puse tiks piedzīta no atbildētājiem, ja viņi apstrīdēs aktu prasības kārtībā (Civ. proc. nolik. 240. (161¹²) p. Tā tad Civ. proc. nolik. 240. pantā paredzētais pusapmērs pēc Tiesu Palātas apsvērumiem uzskatāms kā papildu nodeva pie jau piespiedu izpildīšanas kārtībā samaksātā pusapmēra, pie kam likumā aizrādīts, ka šāda nodeva ņemamano prasībām, t. i. prasības lūgumiem, tādēļ šo nosacījumu nevar attiecināt uz apellācijas sūdzībām, jo procesuali likumi nav paplašinoši tulkojami. Nākot pie slēdziena par apellācijas nodevas ņemšanu 4% apmērā, Tiesu Palata vienmēr pastrīpoja, ka šī tiesāšanas kārtība ne ar ko neatšķiras no citām prasības lietām.

Sakarā ar to, ka Tiesu Palatas uzskats ilgāku laiku sakrita ar Rīgas Apgabaltiesas IV. Civilnodaļas uzskatu šinī jautājumā, tad pēdējā arī parasti uz Priekšsēdētāja rīkojumu uz Civ. proc. nolik. 867. p. pamata atstāja iesniegtās apellācijas sūdzības bez virziena, ja par viņām tiesu nodeva bija samaksāta tikai 2% apmērā. — Kad šīs lietas pēc blakus sūdzības iesniegšanas Tiesu Palatai un to atstāšanas bez ievēribas, bija nonākušas līdz Senātam, tad pēdējais ar savu 1933. g. 25. oktobra spriedumu ir paskaidrojis principiēlo uzskatu, ka rīkojumi par procesa pāpīru atstāšanu bez virziena vispār nav pārsūdzāmi ar blakus sūdzībām, tamdēļ prāvniekiem bija jāmaksā no tiesas pieprasītie 4% un šo apmēru varēja pārsūdzēt tikai apellācijas kārtībā līdz ar spriedumu. Pēc būtības tomēr Senāts atrada, ka tiesas nodoklis par apellācijas sūdzībām sastāda 2%, kā augstāk aizrādīts.

Tā tad noteikumos par apellācijas nodevas apmēru apvērsuma prasībām atrodam vienu no tām kļūdām, kuŗas ieviesušās pie mūsu Civilprocesa nolikumā inkorprācijas. Tādas kļūdas būtu vēlāms novērst, lai neradītu neskaidribas mūsu praksē un nesaskanību starp Senāta rīkojumiem un likuma burtisko tekstu.

Le 12625

T ē z e s.

1. Piespiedu izpildīšanas kārtībā taisītos spriedumus nevar pārsūdzēt nedz blakus sūdzības, nez arī apelācijas kārtībā. Tāmdēļ Civ. proc. nolik. 239. pants uzskatams par vienīgu atbildētāja aizstāvēšanas līdzekli piespiedu izpildīšanas procesā.
2. Jautājumā par Civ. proc. nolik. 239. p. kārtībā iesniedzamo apvērsuma prasību piekritību izšķirošu un absolūtu lomu spēlē šī panta noteikumi. — 239. pants atvieto pat noteikumus par izņēmuma piekritību.
3. Civ. proc. nolik. 239. p. kārtībā iesniedzamās prasības nav jānovērtē pāri prasījuma vērtībai, kuŗa uzdota iesniedzot lūgumu par piespiedu izpildīšanas pielaišanu.
4. Apvērsuma prasību pētīšanu var visādi formulēt, bet tās var vērsties vienīgi uz tiem prasījumiem, kas saistīti ar apstrīdamo piespiedu izpildīšanas kārtībā doto spriedumu.
5. Apvērsuma prasības, līdzīgi pārējām prasības lietām, pārsūdzamas kā apellācijas tā arī kasācijas kārtībā.
6. Tiesu nodevas par apellācijām apvērsuma prasības lietās ņemamas pus apmērā.
7. Eai novērstu līdzšinējās pretrunas un neskaidrības mūsu tiesu praksē sakarā ar 239. panta kārtībā iesniedzamām prasībām, būtu vēlams:

a) Pārkārtot un sistematizēt Civ. proc. nolik. noteikumus par piespiedu izpildīšanu pēc aktiem, sadalot tos divās atsevišķās daļās, no kuŗām vienā ietilptu vispārējie noteikumi, bet otrā — noteikumi par parādnieka stāvokli piespiedu izpildīšanas procesā;

b) atvietot Civ. proc. nolik. 240. pantā atsaukšanos un 298. p. 1. pkt. ar 298. p. vispār un

c) pārgrozīt Civ. proc. nol. 453. p. 3. punktu, atvietojot vārdu „spriedumu“ ar vārdu „lēmumu“.

Avoti un Literatūra.

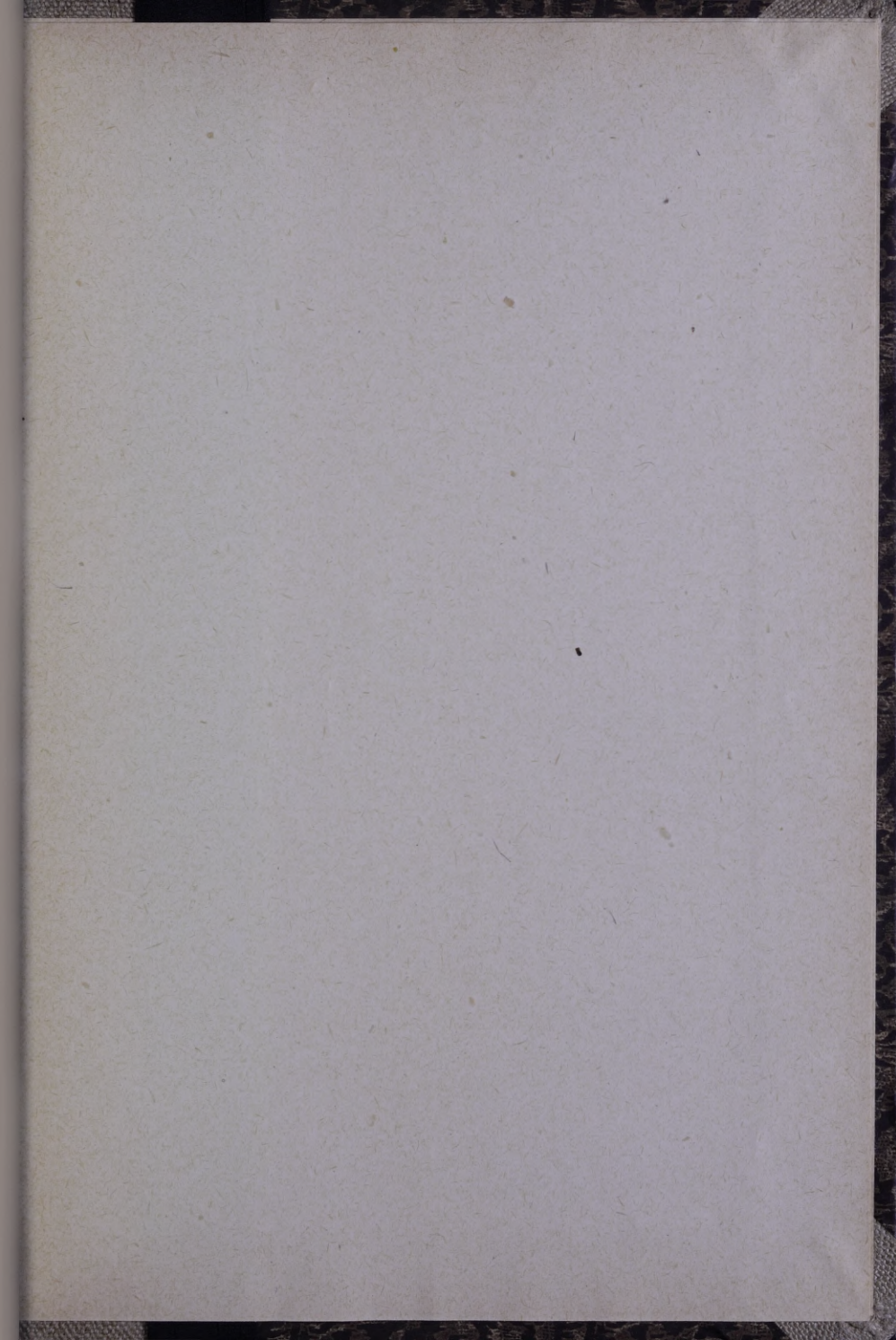
- Civilprocesa nolikums. Saeimas Kodifikācijas nodaļas 1932. gada izdevums.
- Civilprocesa likums. 1924. g. izdevums.
- Likums par kodifikācijas nodaļu.
- Izvilkumi no Latvijas Senāta Civilā Kasācijas Departamenta spriedumiem. Sastādījuši: Senātors F. Konradi un Rīgas Apgabal tiesas loceklis A. Valter. 1929.—1933. g.
- Prof. V. Bukovskis: „Civilprocesa mācības grāmata“, Rīgā, 1933.
- И. М. Тютрюмовъ: „Уставъ Гражданскаго Судопроизводства“, Рига, 1923 г.
- Проф. Энгельманъ: „Курсъ Русскаго гражданскаго судопроизводства“, 1912 г.
- В. Исаченко: „Мировой Судъ“, Практическій комментарий на первую книгу Устава гражданскаго судопроизводства, Каунась, 1931 г.
- Hermann Meyer: „Anleitung zur Prozesspraxis in Beispielen an Rechtsfällen“, Berlinē 1910.
- Dr. R. Sydow: „Zivilprozessordnung und Gerichtsverfassungsgesetz“, Berlinē un Leipcigā 1930.

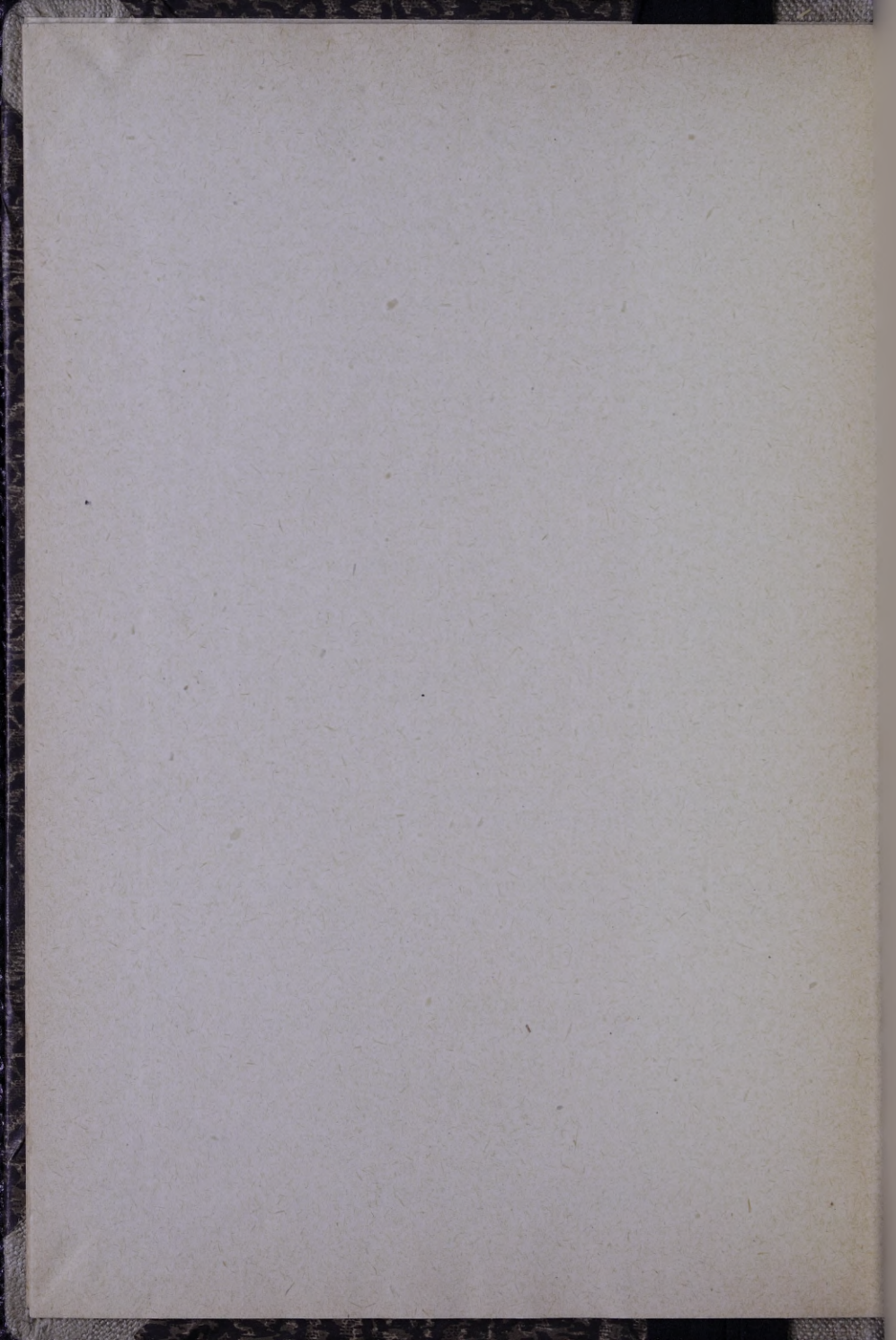
Sp 12625

6. FEB. 1935

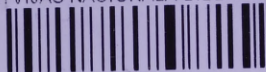

LATVIJAS NACIONĀLĀ BIBLIOTĒKA

0309061187